

De verborgen charmes van

v l i e r

Tekst en foto: Liesbeth ten Hallers

In de tuin kun je op gewone vlier (*Sambucus nigra*) nauwelijks dagvlinders verwachten, al zullen in bosrijke gebieden de citroenvlinder en het bont zandoogje hun tong wel aan de bloesem wagen. Toch kan ik iedereen aanbevelen een vlier te planten. Vooral voor degene, die met ruimte moet woekeren en voor echte bomen geen plek vindt, biedt deze soort misschien onverwachte charmes.

Functionele vorm De vlier groeit graag op een stikstofrijke plek (geef stal-, kippenmest of iets dergelijks) en vormt daar snel een flinke heester of, met behulp van wat vormsnoei, een parasolvormig boompje van zo'n 4 m tot 6 m hoog. Dit boompje, dat ondiep met vlezige wortels verankerd is, wordt hoogstens enkele tientallen jaren oud. Tijd genoeg voor allerlei mossen en korstmossen om de diep gegroefde, goed vochthoudende schors te sieren. Met stek van jonge dunne twijgen kun je in de voorzomer nieuwe vlieren kweken. Er is een vorm in cultuur onder de naam Peterselievlier (*Sambucus nigra* 'Laciniata'), met zeer fijn verdeeld blad en een transparante kroon. Lichte schaduw dus, wat belangrijk is in de kleinere vlindervriendelijke tuin. Eronder, met warm, grasliggend weer word je verrast door een gekantklost silhouet tegen de blauwe lucht, de typerende vlierbloesemgeur eventueel gevangen in een verfrissend glas vlierbier.

Smakelijke producten Er zijn bakkers die hun pannenkoeken rond Sint-Jan met de roomkleurige bloemschermen kruiden. Verwilderd zijn er diverse overgangsvormen tussen de gewone en deze peterselievlier bekend. Vooral in de duinen kun je de schelpvormige parasiet vinden die op vlierhout groeit: het judasoor. Bij droogte zwart verschrompeld, leeft de zwam weer op bij regen en krijgt een bruine kleur. Ze zijn in gedroogde vorm als 'muizenootjes' in Indonesische en Chinese toko's te koop, voor in roerbakgerechten. Zacht vuur eronder is de boodschap, want ze kunnen lelijk spatten! Alle groene delen van de vlier zijn min of meer giftig, dus oogst u voor sap of jam de bessen pas, als ze donker gekleurd zijn aan het eind van de zomer. Tenzij u die aan de diverse zangvogels gunt tijdens de trek. Elk jaar weer klinkt dan opeens, naast de jaar-rond-roodborst-riedels, het fijne liedje van de fitis in mijn vlier.

Peterselievlier.

je) en mooie zweefvliegen af. Regelmatig vormt zich dood hout, dat na verdwijning van het zachte merg nestplaats biedt aan solitaire bijen. Het blad, dat bij wrijven een kenmerkende stank verspreidt, wordt desondanks door een aantal nachtvlinderrupsen graag genuttigd. De fraaie, bleek zwavelgele vliervlinder (*Ourapteryx sambucaria*), met korte staartjes aan de achtervleugels, vond ik in diepe rust bovenop een klimopblad. In de schemering van een warme juli-avond zweeft deze vlinder, aangelokt door de geur van petunia, zeepkruid, siertabak en andere nachtbloeiers rond. Behalve vlier worden ook klimop, kamperfoelie, linde, wilgen en sleedoorn als waardplant gekozen.

Kapstok Heeft u ruimte genoeg? Dan kunt u de vlier nog als kapstok inrichten voor zowel kamperfoelie als kleinbloemige clematissoorten. Zo houdt je nectar in de boom gedurende de hele zomer. Ik heb er de *Clematis jouiniana* 'Praelcox' in geleid, maar snoei die elke lente rigoureus terug. De kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*) groeit wat minder explosief. Hou de wirwar beperkt en belast de vlier niet te zwaar. Door deze toevoeging wordt de schaduw onder het boompje wel dieper en de plek koeler. Een puike observatiepost dus voor verhitte vlinderaars en koele flierefluïters.

Literatuur

E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra en T. Westra (1988). Nederlandse oecologische flora wilde planten en hun relaties, deel 3. IVN, VEWIN en VARA.
A. & P. Carluccio (2000). Koken met Carluccio: paddestoelen en truffels. Uitgeverij Schuyt & Co, Haarlem.
R. Moenen en F. Bink (1998). Geen tuin zonder dieren. Schuyt & Co, Haarlem.
D. ter Haar (1989) Onze vlinders. Inter-Combi van Seijen B.V. Leeuwarden.

De gasten

Wie treffen we zoal aan op vlier? Op de bloemschermen komen, behalve de vermelde citroenvlinder of het bont zandoogje, zeker wel solitaire bijen, (onschuldige) kleine wespen, kevers (geel soldaat-